

Cevat Geray ile Söyleşi

Tuğba Çelebi*

Hocam isterseniz öğrenciliğinizden başlayalım.

Öğrenciliğimiz döneminde Türkiye’de yalnızca iki okulda, Mülkiye’de ve İstanbul Teknik Üniversitesinde giriş sınavı yapılırdı. Mülkiye’nin sınavları üç gün sürerdi. Mülkiye’ye girmeyi çok arzu ettiğim için sınavlarına girdim. Yıl 1949. Mülkiye’yi ilk sıralarda burslu olarak kazandım. Mülkiye en gözde okullardan biriydi. Ben de bu gözde okulun öğrencisi olduğum için çok mutluyum. Okula yatılı olarak girdim.

Yatakhaneler hangi sınıflara denk düşüyor şimdi hocam?

En üst kattaki sınıflar oluyor, 219, 218 dahil. Zaten öğrenci sayısı azdı. En çok 125 kişi. Bunun ellisi burslu geliyordu. Her sınıftan bir öğrenci “Öğrenci Derneği”ne seçilirdi. Beni de seçtiler, yönetim kuruluna girdim. Bu yüksek okul devam etsin mi, fakülte mi olsun konulu bir gündemle her akşam toplanıyorduk. Öğrencilerin çoğunluğu fakülte olmayı istedi. Ancak yönetim kurulu Yılmaz Ergenekon başkanlığında aksine karar verdi. Bunun sonucunda yönetim kurulundan istifa ettik. Bütün özelliğinin bozulacağı düşündüklerinden bazı Mülkiyeliler fakülte olunması fikrine karşı çıktılar. Ancak hiç de öyle olmadı. Fakülte olduktan sonra bayağı güç kazandı. Fakültede çok değerli hocalarımız vardı. Bunların çoğu yüksek okul kadrosunda olduğu için doktora aranmadan profesör olabiliyorlardı. Bülent Nuri Esen gibi hukuktan gelen, İsmail Hakkı Ülkmen gibi bürokrat olan Hocalar vardı. Kemal Fikret Arık, Burhan Köni, Hamit Sadi Selen, Kemal Karafakioğlu, İsmail Hakkı, Fethi Çelikbaş gibi hocalarımız vardı.

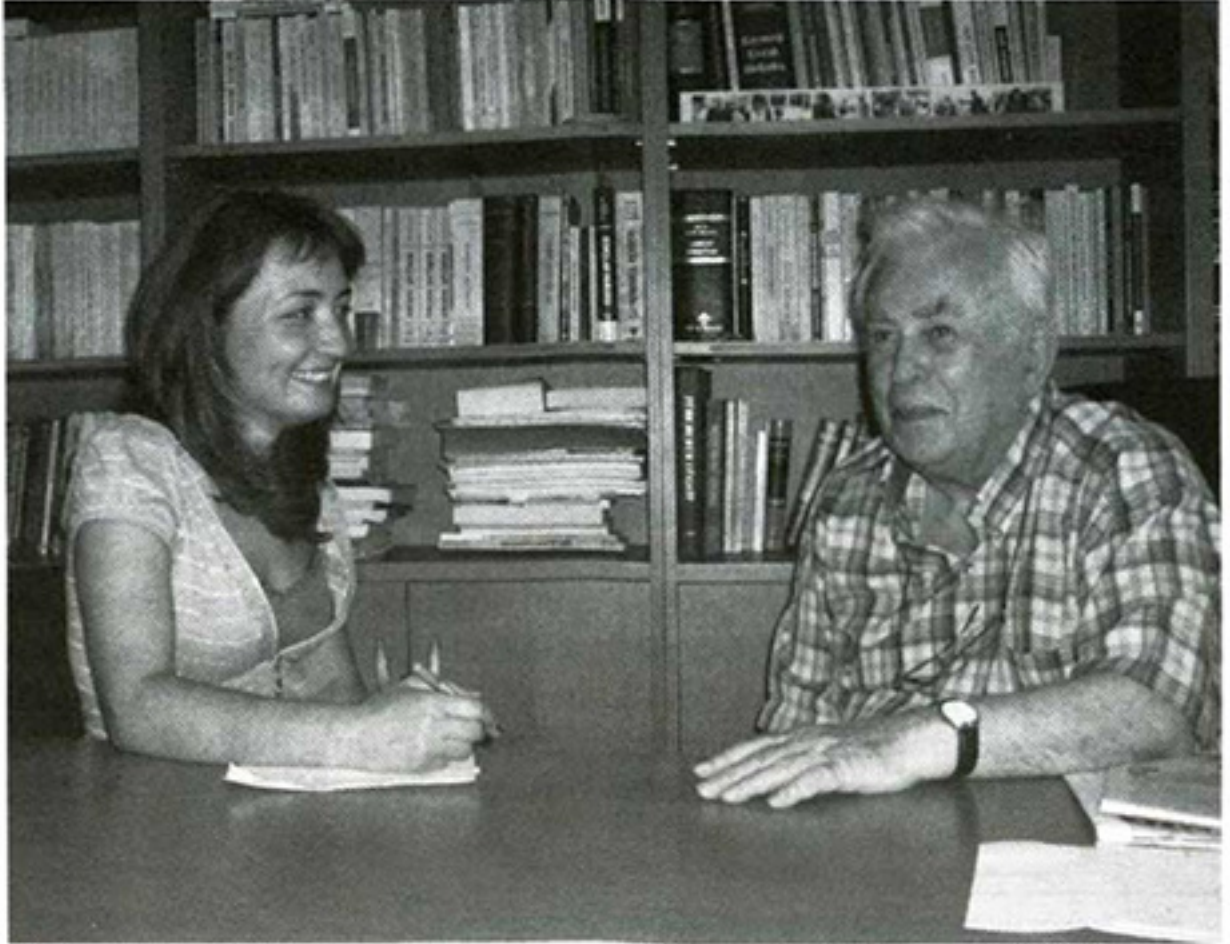
* SBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü 2008 Mezunu

Hangi yıllar hocam bu?

1950 yılı. 1949 yılında Mülkiyeye girdim. Birinci sınıfta ders veren bir iki Hocadan geçemezsen baraj oluyor, ikinci sınıfta da geçemezsen atılıyordun, böyle bir yapı vardı.

Hocam, o dönemde bütün öğrenciler aynı bölümde miydi?

Öğrenciler son sınıfta bölümlere ayrılıyordu. Öğrencilere ortak bir kültür verilirdi. O dönemde Hocaların sorularını en iyi boyacı Mustafa bilirdi. Örneğin medeni hukuktan sınava girdikten sonra iki arkadaş tartışırken ben de bir soru sorayım der, özellikle de birinci sınıf öğrencilerine daha çok soru sorarak poz atardı. Hocanın biri bir gün dedi ki: "bilmiyor musun git yanıtını boyacı Mustafa'ya sor". Böyle bir espri de yapılmıştı. Yani hocası, idaresi, çalışanı, hademesi ile öğrenci ilişkileri çok güzeldi. Birbirimizi tanırdık, konuşurduk. Son sınıfta tez hazırlardık. Tezimizi kendimiz hazırlıyor, daktilo yazmasını da öğreniyorduk. Yaklaşık 40 kadar Remington marka daktilo öğrencilerin yararlanmasına sunulmuştu. Öğrenci işlerinde çalışan Nuriye anne mezuniyet tezimi daktilo etti ve bir kuruş para da almadı. Mesela Mazhar Bey vardı. Ayniyat memuru ama aynı zamanda

yoklama memuru. Sınıfın kapısından çıkarken numaranı yazdırarak yoklama oluyordu, arkadaşının numarasını yazdırmak mümkün değildi. Hatta Mazhar'a inek bayramında bir türkü uyarlamıştık. Kütüphaneci Hüseyin vardı. Hüseyin hangi kitap kimde, ne zaman geri gelecek bilirdi. Bizim öğrenciliğimizde spor salonunun görevlisi Üstat, Mustafa Efendi vardı. Mülkiyeye çok bağlıydı, örneğin basketbol takımı maça gidecekse herkesin formasını, eşofmanlarını sırtına yükler götürür, orada dağıtır toplar sonra getirir. Maça gitmeden önce namaza durur ve galibiyet gelsin diye dua edermiş. Bir gün bakmış ki herkes topu baskete geçiriyor, atıyor. "Ben de deneyeyim demiş." Şıp diye attıklarını sokuyor. Ve o anda üstat oldu. Yani hiç kimse yarışmıyor. Erdoğan Panter diye şutları çok düzgün olan -Partizan'ı yendiğimiz zaman bizde de oynamış olan- Galatasaraylı bir oyuncu vardı. Burada antrenman yapardı. Bizim üstatla köşeden atarak sokmaya çalışarak yarışlardı. Emekli olduktan sonra köyünde felç geçirdiği haberini aldık. Tedavisi için Tıp Fakültesi'ne yatırdık ve ilgilendik. Çünkü Fakülteye çok emeği geçmiş bir insandı. Bunlar, Mülkiye'yi Mülkiye yapan insanlardı. Mesela yurt müdürü Zekayi Bey vardı. Yurdumuz sanki kız yurduymuş gibi 9'da kapanırdı. Bir gece yurda saat on ikiden sonra geldim. Ertesi gün beni çağırıldı. "Sen geç kalmazdın, ne oldu?" dedi. Bir çocukluk yaptım dedim, anlayışla karşıladılar. Öğrenciyle idarenin ilişkileri de bu derece sıcak ve yumuşaktı.

Yatılı olmasının mı etkisi vardı?

Tabii yatılı olmasının bunda büyük etkisi vardı.

Dernek öğrenci giriş saatleriyle ilgili herhangi bir karar almıyor muydu?

Yurtların genel bir statüsü olduğundan dolayı alamıyorlardı. Ancak bu statüyü aşanlar da vardı. Bizim dönemimizde disiplin işlerimizi fakülte idaresine gitmeden kendimiz hallederdik. Disiplin kurulunu seçerdik. Örneğin bir kamburu düzeltme davası vardı. Disiplin kurulunun başkanı Nuri Erdem'di. İyi bir hukuk formasyonu almıştı. "Ben sizi İngiliz hukukuna göre yargılayacağım" Hakim orada gözü siyahla karartınca güya etki altında kalmadan karar vermiş. Kapıda duran milli kayakçı Koray arkadaş mübaşirlik yapıyordu. Sanık Şükrü Esirci filan diye bağırdı. "Nedir şikâyetin?". "Bu sözleşmeye aykırı hareket ediyor, paramı da vermiyor. Kararınızı bekliyorum". Ondan sonra davacı olarak öteki arkadaşı çağırıldı. Onu da kimsin diye kimlik saptaması yaptıktan sonra dinledi. "Valla efendim. Biz anlaştık ama hiçbir düzelme görmedim kamburumda. Ondan sonra ben de anlaşmayı bozдум. Suçum neyse çekerim." dedi. Ondan sonra avukatlar çıktı. Avukatlardan biri sonradan hakikaten avukat olan Yavuz Kadioğlu idi. Yavuz Kadioğlu davalıyı savundu. "Efendim şimdi bu suçta bir gabin vardır" dedi.

“Sayın yargıçım, şu gözlerinizi açın da bir bakın bu adamın kamburu düzelebilir mi insaf” dedi. Baktı. Sonuçta davalıyı haksız bulmadı ve böylece Gakguk Yüksel beraat etti.

Mübaşirlerle avukatlarla davacısı ve davalısıyla sınıflardan birinde alay konusu olarak toplanıyorduk. Hem bir hukuk uygulaması oluyordu hem de espriler. Şimdi anımsamıyorum. Böyle tatlı vakitler de geçirdiğimiz de oluyordu. Genel kurul başkanları 3. sınıfta seçilirdi. Seçimler çekişmeli oluyordu.

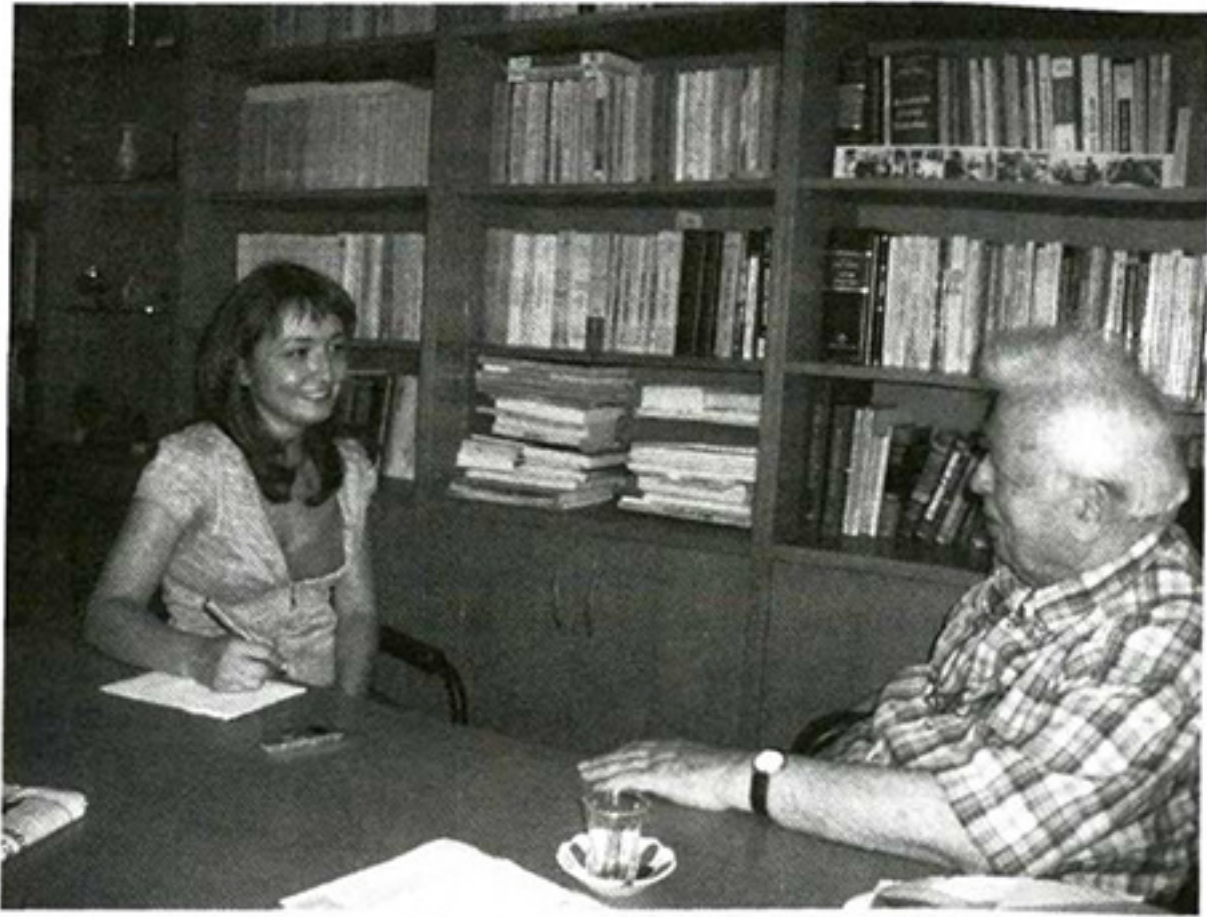
Bir arkadaşımız, Sabahattin Çakmakoğlu milliyetçiler derneğinin seminerlerine katılıyor. Bunu saptıyorlar arkadaşları. Sen nasıl Atatürk’ün aleyhinde yapılan bir seminere katılırsın. Genel kurula dilekçe veriliyor. Biz de o dilekçeyi ciddi alarak değerlendirdik. Mülkiye çatısı altında öyle Atatürk’ün soyunu sopunu araştıran bir çalışmaya katılan bir arkadaşın yeri yoktur diye belirttik. Sabahattin Çakmakoğlu, MHP’de şimdi milletvekili. Önceden milli savunma bakanlığı da yaptı. MHP’den, milliyetçi cepheden ama çocukcağz kalktı ben dedi böyle bir şeye katıldım ama bu konular görüşülmedi. Ben Mülkiye’nin geleneğini bozar mıyım, sonra bu cumhuriyete karşı düşünce sahibi olabilir miyim diye savunma yaptı. Özür diledi bir anlamda Sabahattin vali oldu, sonra MHP’den milletvekili seçildi ama hiçbir zaman da Türkiye’nin aleyhine çalışan bölücü güçlerden olmadı.

Hocam, öğrencilikten sonra devam ettiniz, burada ne değişti?

Sonra devam etmedim. Aslında şehircilik asistanlığına çok heves ediyordum. Son sınıfta o kadar başarılıymışım ki Fehmi Yavuz hoca benden yazdığı kitabın baskılarını düzeltmem için görev verdi. Mezun olduğum yılın gençlik balosunda dekanımız Prof. Dr. Yavuz Abadan o zamanki Meclis Başkanı Refik Koraltan ile Ankara Belediye Başkanı Atıf Benderlioğlu ile beni tanıştırdı. Böyle bir beklentim olmadığı halde dekan bunu yapıyor Kaymakamlık stajına Bursa’da başladım.

Ankara’ya kaymakamlık kursuna geldim. Aynı zamanda da şehircilik asistanlığı kazandım. Aynı günde Antalya’nın Gündoğmuş ilçesine kaymakam olarak atandım. Gideyim mi, gitmeyeyim mi diye duraksadım. Fehmi Yavuz hoca, “sen git” dedi “sicilinde bir kaymakam, eski Gündoğmuş kaymakamı diye bulunsun” dedi. İstanbul valisiyle ve emniyet müdürü müsteşar Necdet Uğur ile görüşmüşler, İstanbul’a aldıracaklarmış beni. Ben “idareciler yetiştiren okula hoca olacağım” deyince müsteşar Dilaver Argun onayladı.

Asistanlık sırasında devlet planlamada kentleşme ve toplum kalkınması çalışmalarında araştırma danışmanı olarak katıldım. Sonra doçent oldum. Ondan sonra da TRT Genel Müdürlüğüne ek görevli genel yayın planlamasını

hazırlamak üzere genel müdüre danışmanlık yaptım. Profesörlük sırasında İmar İskân Bakanlığında Danışma Kurulunda üye olarak çalışıyordum. Sonra mecburen müsteşarlığı kabul ettim ve 11 ay civarı müsteşar olarak çalıştım. Birinci MC Hükümeti döneminde beni müsteşarlıktan aldılar.

Basın Yayın Yüksek Okulu'nun, şimdiki İletişim Fakültesi'nin, müdürlüğünü de yaptınız galiba? O dönemde olaylar sürüyor muydu?

12 Mart Döneminde Fakülte epeyce darbe almıştı. 1976'da Basın Yayın Yüksek Okulu müdürlüğüne atandım. Ama o günlerde de olaylar başlamıştı. Fakültenin bahçesinde Hakan Yurdakuler öldürülmüştü. Altı tane şehidimiz var. Gündüz Ökçün Siyasal'da dekanıydı. Bizden önceki yöneticilerin öğrenci ile ilişkileri çok kopuktu ya da öğrenciler bunlara güvenmiyorlardı. Gündüz Ökçün Eskişehir'den milletvekili seçilince bu kavga dövüş ortamında beni dekan yaptılar. Şimdi bu arada da olaylar çok arttı. Ülkücü gençler okula geldiği zaman, solcu gençler "bizi dövüyor, tahrik ediyorlar, arkadaşımızı da öldürdüler" diye bunların Fakülteye girmesini istemiyorlar... Onların oyununa gelmeyin diye nasihatta bulunduk. Bu arada böyle kavga dövüş oluyor geri püskürtüyorlardı. Tabi kalabalık olan sol grup idi. Her iki gruba da nasihatta bulunuyorduk. Biz üniversitede öğretimin sürmesinden yanaydık ve öyle sağcı solcu ayrımı yapmadan idare öğretim üyeleri

bunu sürdürmek gerekir diyorduk. Senato'da da bunu savunuyordum. Dişçilik Fakültesinde sağcılar çoğunluktaymış. Solcu öğrencilere tasdikname veriyorlardı. Anlaşmışlar Ege Üniversitesi'ne gönderiyorlardı. Böyle şey olur mu? Buna karşı çıkan bir arkadaşımız, "biz de buradaki öğrencileri bir yere mi gönderelim" dedi. Böyle şey olmaz herkesin hakkı vardır, ama birkaç kez de onlara nasihat çektik. Anımsıyorsam, bir kez onlarla görüşüğümde, sonradan onların başkanı Muhsin Yazıcıoğlu sözcülük yapmış; ben farkında değilim. Bizim öğrencilerimiz diye ülkücü gençlere nasihat ettik. 1978-79 yılları. Solcu grupta, 38 tane fraksiyon varmış meğerse, fakültede. İşte bize şöyle yapıyorlar, arkadaşlarımızı öldürdüler dediler. O ara SBF DER'in başkanı olan Hakan Şenyuva da öldürüldü. Hakan Şenyuva da çok kısa oldu ilişkilerimiz ama çok efendi bir çocuktur. Kavga eder çocuklar diye aşağıda kantin filan yok o zaman, açamıyoruz. Lokanta bile açılmıyordu orda. Burada baktık arka bahçede kahve pişiriyorlar, çay yapıyorlar kendileri, ocak açmışlar. Hocalar şikayet ediyordu. En çok da Fakülte Kurulunda beni eleştiren Bedri Gürsoy Hoca, "çocuklara bir oda tahsis etmişsiniz, o odada Kaypakkaya'nın resmi var" diyordu. "Malum türküler" söyleniyor Basın Yayın okulunda.

Siyasal da karışıktı o zamanlar...

Evet. Bir gün bu küçük gruptaki öğrenciler Öğrenci İşlerine gelmişler, işlerini takip ediyorlar. Tabii hepimizin öğrencilikte orayla ilişkisi olmuştur. Onlar da okula sürekli devam edemedikleri için Öğrenci İşleri'nde, içeride mahsur kalmışlar. Dışarıda bir 200 kişilik grup açmaya zorluyorlar ve slogan atıyorlar. Malik Şat, o zaman fakülte sekreteriydi, geldi dedi ki, "hocam ben müdahale edemedim". İndim aşağıya. Bir de baktım bir polis memurunu esir almışlar çocuklar, polis de az sayıda. Bir ekip, 13-14 kişilik bir grup gelmiş. Çocuklar 200 tane. Bunların hepsini döverler. Şöyle bir durum geldi aklıma. Baktım ki polis linç edilebilir orda. Adamı yatırmışlar yere. "Durun bakayım" dedim, "öğrencimle benim arama girmeyin" diyerek polisleri çektim. Yerdeki polisi de bıraktı bizim çocuklar. Polislerin hepsi tırıs tırıs gidiyorlar. "Çocuklar yapmayın etmeyin" dedim. Yok, "faşistler girmiş, buradan cenazesi çıkar" filan diyorlar. Onun üzerine yukarıya çıktım. Öğrenci işleri Muhittin'e içerdeki 13-14 kişinin güvenliği sağlanmadıkça sesimi duyurmadıkça başkasına açmayın kapıyı dedim. Aşağı indim, öğrencilere hadi bakayım gidin dedim. Onlar dağıldılar. Söz dinlemezler ama artık iş karmaşaya gidiyor. Çünkü polis tahriki de yok. Ardından Muhittin'e açın ben geldim dedim. Sesimi alınca kapı açıldı, meğer kilitli değilmiş. Demir kapı olduğundan zorluyorlar açamıyorlar. Ama aslında kilitli. O sırada başka bir polis grubu geldi. Polis saldırırsa diye sandalye masa ne varsa öbür tarafa da Dekanlık katında toplamışlar. Amire, bakın dedim, şimdi eğer girerseniz büyük bir arbede

olacak. Çocuklar dedim tertibat almışlar. Asıl sorun içeride mahsur kalan gençleri kurtarmak. O zaman polisler ülkücü gençleri kurtardılar. Gittiler ikişer sıra, kapı halbuki açılmış. O gün böyle hallettik, kanlı çatışma olabilirdi ya da arbede ve bizim çocuklar zarar görecekti. Onlar silahlı adamlar. O öyle bitti. Ertesi gün etrafı polis sardı. Bunlar geldiler. Valla dedim ben sizin içeri girmenizi istemiyorum. Fena olur çünkü çocuklar da tepkililer. Yukarda da polis müdür yardımcısı olan Fahrettin diye toplum polisinin müdürü var. Ona dedim ki bak otobüsler filan girmiş dedim oraya, lütfen emir verin herhangi bir şekilde fakülteye girerseniz büyük arbede çıkar. Biraz da tehditkâr mı konuştuk ne ama yok, anlattım yani olayı. Fahrettin Bey, “ekipler Eğitim Fakültesi önüne çekilsin” emrini verdi. Onlar da Basın-Yayın Okulu’na girip önüne geleni tartakladılar, dövdüler.

12 Eylül Döneminde neler oldu peki?

YÖK gelmeden, 12 Eylül’den önce fakültemizi nasıl geliştiririz diye düşündük. Bu açıdan birincisi Mülkiye Üniversitesi’ni kuralım, ikincisi kendi içimizde bölümleri belirleyelim dedik. Sosyal Politika bölümünü kurduk, Maliye ile İktisat bölümünü birleştirdik. Fakültemiz iyi bir sınav verdiği için ne bir öğretim üyemiz hakkında ne de yönetimle ilgili olarak sıkıyönetim olmasına karşın 12 Eylül’den sonra herhangi bir takibat ihbar olmamış. Ufak tefek olaylar olunca hallediyorduk, ya da onlar anlayışla karşılıyorlardı. Fakültemiz tepeden inme ve hükümete bağımlı bir kurul olarak çalışacağını öngördüğünden YÖK’e karşı çıktı.

Alâeddin Şenel o dönemde mi ayrılmıştı okuldan?

Onu ayırmadılar istifa etti. İlber Ortaylı, Basın Yayından Metin Kazancı öyle. Bir de Anayasa Hocası vardı. Fazıl Sağlam istifa etti gitti. Belli ki içerden bazıları atılmamız gerektiğini söylemiştir diye düşündüm. İkincisi, işte biraz da muhalif olan, bugün nasıl Ergenekon’la tıkıyorlar birtakım aydınları, hocaları filan... Bilmiyorum benim de sıram gelecek mi? Yani 12 Eylül’ü şöyle bağlayalım: 1402’lik olduk... YÖK yasasına niye karşı çıktığımızı söyledim. Bugün işte durum ortada. Hükümetler, Cumhurbaşkanı YÖK üyelerini atarsa böyle olur.

Hocam, söyleşinin sonuna geldik; size çok çok teşekkür ediyoruz.